

MANJIJBA NGAYU NAYINDA JANGKURR NARRINDURRI JALILI JUNGKU YAJINA BILIBAYI

¹ Nayinda ngayu Bul baki Dimudi, ngali wakiwarr nangangi Jisus Krayiskanyi. Ngali manjijba nayinda jangkurr narrindurri jala nanganginmuku jandanyimuku Kudkanyi. Ngali manjijba nayinda jangkurr narrindurri jala jungku nananyina yajina niji Bilibayi, jala bababanyamba narrinya Jisus Krayiswany. Nayinda jangkurr narringi mambukamuku jurjkanyi baki narringi wakiwarrmuku jurjkanyi. ² Ngaliya yanybaka mududu bulangi, ngambalanginkanyi Buwakaya Kudkanyi, baki ngambalanginkanyi Mambukanyi Jisus Krayiskanyi. Ngaliya yanybaka mududu bulangi. Ngaliya ngajaka bulanya, jabula yabimba kunyba yaji narringi, baki janarri jungku mardumardu muwa.

³ Ngayu Bul, ngayu yarrijba nayinda jangkurr najana narringi, jala ngaka mankumanku narringi, baki ngayu karu ngaki Kud, ngayu mirnarribangka ngayu muwa nangangi. Mirnarribangka ngayu muwa nangangi, yarrijbangangi nyuli narrinya nanganginmuku jandanyimuku. ⁴ Yurrngumba ngayu mirnarriijba muwa jala ngayu yanyba mududu nangangi Kudkanyi narringi. ⁵ Yurrngumba ngayu mirnarriijba muwa, wakingangi narri ngakindu nangangi

Jisus Krayiskanyi. Yurrngumba narri waki ngakindu nanamunanyi jali ngayu jalannga karu narrinya nanankanyi kunybanyi jangkurranyi nanganginkanyi Jisus Krayiskanyi. Yurrngumba nanamunanyi narri waki ngakindu, ngambala karuyi kajamuku nangangi Jisus Krayiskanyi. Yurrngumba narri karu yalunya nangangi baki yuwajiwa narri karu nanganginkanyi kunybanyi jangkurranyi. ⁶ Nanankardi barri, ngayu jingki-jba Kud, nyuli yarrija narrinya nanganginmuku jandanyimuku, baki janyulu lalanba narrinya, janyulu yabimba narrinya ngiruka nangangi. Ngayu jingki-jba Kud, janyulu yabimba narrinya mili ngiruka baki mili ngiruka nangangi nanankurri jalija wijba Jisus Krayis nanginkurri wayka. Janyulu lalanba narrinya, baki janyulu yabimba narrinya mili ngiruka nangangi yurrngumba barri. Nanamanji jalija nyulu wijba, baki barriwa barri miku janyulu mili waki narrindu. ⁷ Mankumanku ngaka narringi yurrngumba barri. Kudanyu ngayu maruka muwa narringi, kandimbangangi nganarri, wakingangi narri malumba ngakindu. Baki nanankardi barri yabimbayi Kudwanyu kunyba yaji ngaki baki narringi marda. Kunyba yaji yabimbayi narringi baki ngaki marda. Ngana nyuli manjijba karunki yalunya nanankanyi kunybanyi jangkurranyi Jisus Krayiskanyi, baki narrinya marda narrinyi manjijba karunki yalunya nanamannga jangkurranyi. Mirnarrija ngayu muwa barri, jala ngayu karu yalunya nanankanyi jangkurranyi. Karu ngayi yalunya nanankanyi jangkurranyi wabula barri, jali ngayu jilalajba

kajayurri yajiyurri. Baki karu ngayi yalunya nanankanyi jangkurranyi marda, jali nganjalu karrinjarrija walu yalundu, mambukamukunyina Rumkanyi. Karu ngayi yalunya mambukamuku Rumkanyi, nanamanji barri waluwa nganjali manjijba bayungu nanginkurri. Baki nanijba barri ngala ngayu jungku nayiba brisinyina, mili ngayu karu yalunya nanankanyi jangkurranyi. ⁸ Jingkijbangka ngana Kudwany, ngayu yanybaka duja jangkurranyi. Miku ngayimi jujijba. Duja ngayu yanybaka. Maruka ngayu muwa narringi kudanyu barri, jungkukangangi Jisus Krayis ngakinyina kurduluna. Nanankardi barri ngayu maruka muwa narringi, barrinani Jisus Krayis nyulu marukangka narringi.

⁹ Ngayu yanybaka mududu nangangi Kudkanyi narringi barri. Ngayu ngajakangka Kud narringi barri, janarri mili maruka muwa nangangi, baki mili yurrngumba barri. Jalija narri mili maruka muwa nangangi, baki janarri mili jingkijba jungunkanyi mardumardu muwa marda yalundu yurrngumba. Jayalu miku ngarrangarra muwa narringi, mikungangi narriyi yabimba balki, yalu jungunkanyi ngarrangarra muwa narringi. Nanankardi janarri jungku mardumardu muwa yalundu, jingkijbangangi narri Kud, marukangangi narri nangangi kudanyu. Baki janarri jungku kunyba kulaji marda nangangi Kudkanyi. ¹⁰ Baki jaliyi narri jungku kunyba kulaji, baki janarri jingkijba nanda jala kunyba yabimbikanyi. Janarri yabimba ngawamba nanda kunyba yaji. Baki baku barri jalija nyulu karrinjarrija narrinya walu nangandu Jisus Kray-

iswany, baki janyulu yanyba narringi, miku nariyani yabimba balki yaji, ngala narri jungku kunyba nangangi. ¹¹ Marda narrimi jungku kunyba nangangi yurrngumba barri. Mikuwali yingkawanyi yabimba narrinya jungunkanyi kunyba yurrngumba. Ngawamba narringinyi mambukawanyi Jisus Krayiswany, yuku nyulu yabimba narrinya jungunkanyi kunyba. Janarri yabimba kunyba yaji nangangi yurrngumba. Janarri wajba Kud kunybanyi jangkurranyi narringi, manjijbangangi nyuli nangangi jandanyi, janybikanyi nangka ngambalangi. Nanankardi barri narri mirnarrija muwa nangangi Kudkanyi, jungkungangi janarri mili wanka nangandu baku barri.

¹² Ngayu karungka narrinya, ngakinmuku bababanyambamuku ngayu. Yingkamukunyi yali yabimba balki yaji ngaki, milidimbangangi ngayi yalunya nanganginkanyi jangkurranyi Jisus Krayiskanyi. Yali yabimba balki yaji ngaki. Ngananjali linjumba. Ngananjali yarrija brisinyina. Nanijba barri ngayu jungku brisinyina, nangangingangi Jisus Krayiskanyi. Ngala yuwajiwa ngayu milidimbaka yalunya nanganginkanyi kunybanyi jangkurranyi. Baki yuwajiwa kajamukunyi yalu mankuka nangangi jangkurr.

¹³ Kajamukunyi ngarrkadabawarmukunyi ngananjalu lalanbaka brisinyina. Karungka ngayu yalunya nangangi Jisus Krayiskanyi. Karungka ngayu yalunya, baki nanamuku jala nganjalu yidamba, karungka ngayu yalunya marda nangangi Jisus Krayiskanyi. Ngananjalu jingkijsa, ngayu

jungku nayiba brisinyina, wakangangi ngayi nangangi Jisus Krayiskanyi. ¹⁴ Jungku ngayu nayiba brisinyina, ngala yuwajiwa ngayu karungka yalunya nangangi. Yurrngumba ngayu milidimbaka yalunya nanankanyi nanganginkanyi kunybanyi jangkurranyi. Miku ngayimi marrala milidimbikanyi yalunya, ngala ngayu jungku nayiba brisinyina. Miku ngayimi marrala. Kudiyamukunyi Krisjinmukunyi ngananjali jingkijsa, miku ngayimi marrala milidimbikanyi yalunya. Miku ngayiyi marrala milidimbikanyi yalunya jalili yalu jungku nanginyina yajina. Baki nanankardi barri yalu marda milidimbaka yingkamuku nangangi Krisjinmukunyi. Kudanyu yalunjalu milidimbaka jangkurranyi Jisus Krayiskanyi. Miku yalimi marrala milidimbikanyi yalunya, jingkijsangangi ngananjalu, miku ngayimi marrala milidimbikanyi yalunya.

¹⁵ Ngala kudiyamuku yalungka ngamu mankumanku ngaki, nulijba ngayu jungunkanyi walkurra mambuka milidimbikanyi yaji. Nani yalungka ngamu mankumanku ngaki, baki nanankardi barri yalungka yanyba, "Nanda milidimbawarr Bul, nyulu jungkuka brisinyina. Miku nyuliyi walkurra mambuka milidimbikanyi yaji ngala nyulu jungkuka brisinyina. Jangayu milidimba yalunya nangangi Jisus Krayiskanyi. Jangayu kudanyu milidimba nangangi, baki jangayu walkurra mambuka milidimbikanyi yaji." Nani yalungka yanyba. ¹⁶ Yalunjalu milidimbaka nanankanyi jangkurranyi, jingkijsangangi nganjalu, miku

ngayimi jilalajba milidimbiji yalunya. Maruka yalu muwa ngaki kudanyu barri. Ngananjalu jingkijsa, wakingka ngayu nangangi Kudkanyi, baki yalu marda wakingka ngaki. Yalu milidimbaka nanamuku jala miku ngayiyi milidimba yalunya, jungkungangi ngayu nayiba brisinyina. Nani barri yalunjalu kudanyu milidimbaka nangangi Jisus Krayiskanyi yingkamukunyi Krisjinmukunyi. ¹⁷ Baki nanankardi barri yalunjalu milidimbaka. Ngala miku yalunjalimi milidimba balkinyi jangkurranyi nangangi Jisus Krayiskanyi. Miku. Ngala yalunjalu milidimbaka kunybanyi duja jangkurranyi. Nani barri yalunjalu milidimbaka, nulijbangangi yalungka jungunkanyi walkurra mambuka yalungi Krisjinmukuyngka. Nulijba yalu yabimbikanyi kiji ngaki, ngala ngayu jungku nayiba brisinyina. Yalunjalu milidimbaka nanankanyi kunybanyi jangkurranyi, ngawambangangi yalu nulijba jungunkanyi mambukamuku narringi.

¹⁸⁻¹⁹ Ngala yuku nanda. Miku ngayimi balkijsa muwa nanankanyi yajinyi. Miku yalimi milidimba balkinyi jangkurranyi. Bukambiju yalu, nanamuku jala yalu maruka muwa ngaki, baki nanamuku jala yalu miku maruka muwa ngaki, bukambijunyi yalunjalu milidimbaka kunybanyi jangkurranyi nangangi Jisus Krayiskanyi. Nanda jirrinyi barri jangkurr. Mirnarrijsa ngayu muwa nanankanyi. Baki mili ngayu mirnarrijsa muwa nanginkanyi marda. Yurrngumba narri yanyba mududu nangangi Kudkanyi ngaki barri, baki ngayu jingkijsa Kud, nyulu mankuka narringi

jangkurr. Nyulu mankuka narringi jangkurr baki janyulu yabimba nanda jala narri ngajaka Kud ngaki, baki jangayu mili ngiruka nangangi. Baki nanda Kunyba Ngarndu nangangi Jisus Krayiskanyi nyulu jungkuka ngakindu kurduluna, baki ngayu jungkuka ngiruka nangangi. Nanankardi barri ngayu jingkijsa nayinda marda. Baku barri, jangayu yingijba nayinda brisin. Jangayu yingijba nayinda brisin, ngala yanka jangayu yingijba nayiba. Nanamuku mambukamuku Rumkanyi, yiningki jangananlu muningka manjijba brisinanyi. Ngala yiningki jangananlu kurdanba. Miku ngayiyi jingkijsa yanka yaji. Ngala miku nanda jirrinyi ngaki. Jingkijsa ngayu Kud, janyulu mili wankamba ngana jalija ngaka janyba. Jangayu mili jungku wanka nangandu yurrngumba. Nanda barri jirrinyi ngaki.

²⁰ Nulijba ngayu ngayangayiykanyi nangangi, ngambalanginkanyi mambukanyi Jisus Krayiskanyi. Kudanyu ngayu nulijba ngayayangayiykanyi nangangi yurrngumba barri. Miku ngayiyi yurlwa nanankanyi jala nyulu nulijba ngaki yabimbikanyi. Kudanyu ngayu nulijba, ngayu jungunkanyi ngiruka nangangi yurrngumba barri. Baki miku ngayiyi marrala. Miku ngayiyi marrala, ngala ngayu jungku nayiba brisinayina. Nani barri jangayu jungku ngiruka nangangi Jisus Krayiskanyi. Jangayu ngiruka jungku nangangi, yabimbakangangi ngana ngiruka Kuybawanyi Ngarnduwanyi Kudkanyi. Ngana nyulu yabimbaka ngiruka. Baki yingkamukunyi

janganjalu najba jungunkurri ngiruka, baki jayalungka yanyba ngaki, “Nyulu jungkuka ngiruka nangangi Jisus Krayiskanyi. Nanda Jisus Krayis, nyulu walkurra mambuka. Nyulu yabimbaka yalunya ngiruka jala yalu durrijba nangangi jangkurr. Nyulu walkurramirra mambuka.” Nani barri jayalungka yanyba ngaki, jayalu wajba Jisus Krayis kunybanyi jangkurranyi ngakinkanyi. Nani barri jayalungka yanyba, jaliyi ngayu jungku wankan yurrngumba, baki nani barri jayalungka yanyba, jaliyi ngaka janyba winyurruwa.²¹ Ngawamba ngayu nulijba jungunkanyi nangandu, ngambalanginyina mambukana Jisus Krayisnyina. Ngawamba ngayu nulijba jungunkanyi nangandu. Ngala ngayu jungku nayiba wayka jambana, baki nyulu jungkuka ngakinyina kurduluna. Baki nanda kunyba ngaki barri. Ngala baku barri jalija ngaka janyba, baki jangayu mili jungku wanka nangandu kingkarri barri. Baki nanda barri mili kunyba ngaki, kunybamirra ngaki.²² Ngala jaliyi ngayu mili jungku nayiba wayka, baki jangayu mili waki nangangi. Yiningki Jisus Krayis, nyulu nulijba ngaki mili wakinkanyi nangangi nayiba wayka. Ngala miku ngayimi jingkijsba, wanyingkanyi ngaka nulijbangka, mili wakinkanyi nangangi kuna nayiba wayka, jungunkanyi kuna nangandu kingkarri.²³ Miku ngayimi jingkijsba nanda jala ngaka nulijbangka. Kudanyu ngayu nulijbangka, jungunkanyi wanka nangandu kingkarri. Nanda barri kunyba ngaki, kunybamirra ngaki. Ngala

yiningki barri marda ngayimi mili waki nangangi ngala ngayu yuwajiwa jungku nayi wayka. ²⁴ Jaliyi ngayu mili waki nangangi nayiba, baki nanda kunyba barri narringi Krisjinmukuyngka. Nanda mili kunyba narringi, yukungangi ngayu mili waki nangangi Jisus Krayiskanyi. Yuku ngayu mili milidimba narrinya nangangi. Yuku ngayu yabimba narrinya jungunkanyi mili ngiruka nangangi barri.

²⁵ Baki nanankardi barri ngayu jingkijsa, janganjalu muningka manjijba brisinanyi. Baki jangayu mili milidimba narrinya, jungunkanyi ngiruka nangangi Jisus Krayiskanyi. Janarri mirnarrijsa muwa, jalijsa narri jungku mili ngiruka baki mili ngiruka nangangi yurrngumba barri. Janarri mirnarrijsa muwa, jalijsa narri jungku mili ngiruka nangangi nani. ²⁶ Jalijsa ngayu mili jilajba narrindurri, baki janarri mirnarrijsa muwa ngaki, milingangi jangayu milidimba narrinya jungunkanyi yurlurrmba nangangi Kudkanyi. Jangayu mili milidimba narrinya, durriykanyi ngambalangi mambuka Jisus Krayis. Nanankardi barri janarri mirnarrijsa muwa ngaki, jingkijsangangi janarri mili nangangi jangkurr barri, jingkijsangangi janarri mili yurlurrmba nangangi Jisus Krayiskanyi, jala nyulu bababanyamba narrinya.

²⁷ Marda narrimi jungku yurlurrmba nangangi Kudkanyi. Marda narrimi durrijsa nanda kunyba jangkurr nangangi Jisus Krayiskanyi. Marda narrimi durrijsa nangangi kunyba jangkurr yurrngumba barri. Baki jaliyi ngayu yidamba

narrinya baki jungku narrindu barndana, baki jangayu jingkijsa narrinya, narri ngayangay-ijbangka nanganginkanyi duja jangkurranyi. Ngala jaliyi ngayu miku yidamba narrinya, baki yingkamukunyi janganjalu karu nanamannga jangkurranyi narringi, narri ngayangayijbangka nanganginkanyi jangkurranyi. Narri jungkuka ngiruka nangangi. Narri malumba wakingka nangangi. Narri karungka yingkamuku yalunya nanganginkanyi kunybanyi jangkurranyi. Nani jangayu jingkijsa narrinya. ²⁸ Yingkamukunyi jayalu yabimba kiji narringi, ngala jaliyi narri jungku yurlurrmba nangangi Kudkanyi yur-rngumba barri, baki janyulu marrimba narrinya mardarda Kudwanyi. Janyulu mar-rimba narrinya mardarda, jaliyi narri jungku yurlurrmba nangangi. Miku janarri mar-rala yalungi, jaliya yalu yabimba kiji narringi. Miku janarri marrala yalungi. Baki nanamuku jala yabimba kiji narringi, jayalu jingkijsa, miku narrinjaliyi wakaramba, ngala janarri narri wakaramba yalunya, nyulungangi ngiruka narringi Kud. Janyulu mar-rimba narrinya mardarda Kudwanyi, ngala jayalungka janyba. Nani janarri wakaramba yalunya. ²⁹ Yabimbayi kunyba yaji narringi Kudwanyi, nyuli yarrijba narrinya wakiwar-muku nangangi Jisus Krayiskanyi. Nyuli yarrijba narrinya, narri kuyunkanyi nanda jangkurr nangangi Jisus Krayiskanyi. Baki mili nyuli yarrijba narrinya, narri linjunkanyi mankanyi nangangi. Nanankardi barri narri jingkijsa, janarri jungku mili wanka nangandu

yurrngumba. Baki mili jayalu yabimba kiji narringi, jayalu linjumba narrinya mankanyi. Jaliyi narri jungku ngiruka nangangi Kudkanyi, jaliyi narri jungku ngiruka nangangi yurrngumba barri, jala narrinya linjumba, baki narri jingkijba, janarri wanka jungku nangandu yurrngumba barri. ³⁰ Narri barri barrinani ngayu. Bukamba ngambala wakiwarrmuku nangangi Jisus Krayiskanyi. Yingkamukunyi yalili yabimba kiji ngaki, ngananjalili linjumba mankanyi. Baki nani barri yingkamukunyi yalili yabimbaka kiji narringi marda. Ngala narri jingkijbangka Kud, nyulu marukangka muwa ngambalangi. Ngayili waki kudanyu nangangi yurrngumba barri, baki narri marda, narrili waki kudanyu nangangi yurrngumba barri. Nanankardi barri jangambala mili jungku wanka nangandu yurrngumba barri. Barriwa.

2

¹ Jala narri durrijba nanda yuwa nangangi Jisus Krayiskanyi, baki yanka narri jungku. Nyulu kuna yabimbaka narrinya ngiruka nangangi Jisus Krayiswanyi. Jungkuka kuna nanda Kunyba Ngarndu Kudkanyi narrindu kurduluna. Mirnarrijbangka kuna narri muwa, narri nuliykanyi yabimbikanyi narringka kunybanyi yajinyi. Nani kuna narri jungku. Ngala narri jingkijba, narri jungkuka nani jala narri durrijba Jisus Krayis. Narri jungkuka ngiruka nangangi. Nanda Kunyba Ngarndu Kudkanyi, nyulu jungkuka narrindu, baki narri nuli-jba yabimbikanyi narringka kunybanyi yajinyi.

² Ngayu jingkijbangka narrinya jala durrijba Jisus Krayis, ngayu jingkijbangka narrinya, narri jungkuka nani. Jingkijbangka ngayu, narri jungkuka nani, jungkukangangi ngayu nani marda. Jangayu mirnarrija muwa narringi jalija narri jungku nani, jalija narri jungku barrinani ngayu. Jangambalaka mankumanku nanamannga yajinyi. Jangambalaka maruka muwa. Jangambala jungku malumba, barrinani ngayu, barrinani narri, yabimbajangangi ngambalanya jungunkanyi nani Kunybawanyi Ngarnduwanyi Kudkanyi. Jangayu kudanyu mirnarrija muwa narringi, jala ngayu jingkijba narrinya, narri jungkuka nani. ³ Marda narrimi miku yabimba yaji, nulijbangangi narri yalungi, yalungka mankumankunkanyi narringi, narri walkurra mambuka jurjkanyi. Marda narrimi miku nanankardi yabimba yaji yalungi. Ngala jala narri yabimba kunyba yaji yingkanyi, baki mikujiyi karu yalunya nanankanyi kunybanyi yajinyi. Mikujiyi karu yalunya nanankanyi jali narri yabimba. Marda nganyingkimi mankumanku, “Yingkamuku yalu jungku kunyba nangingi Jisus Krayiskanyi. Yalu mili kunyba ngaki. Yalu jungkuka mili yurlurrmba nangingi Kudkanyi.” ⁴ Mikujiyi yabimba nanda jala ngawamba kunyba nganyi. Ngala marda ninjimi yabimba nanda jala kunyba yalungi yingkamukuyngka, miku nanda jala ngawamba kunyba nganyi. Marda ninjimi jungku barrinani nanda wakiwarr yalungi. ⁵ Nani barri jungkuyi Jisus Krayis. Nyuli yabimba kunyba yaji yalungi yingkamukuyngka. Nyuli barrinani wakiwarr

yalungi. Marda narrimi jungku barrinani nyulu. Marda narrimi brijba nayinda wangarr barrinani yalu brijba Krisjinmukunyi. Yalili brijba nayinda wangarr nangangi Jisus Krayiskanyi.

⁶ Nanda barri nyulili jungku barrinani Kud. Nyulili jungku malumba nangandu. Nangkili mankumanku nanamannga jangkurranyi. Nyulili yanyba nanamannga jangkurr barri. Ngala miku nangkiyani mankumanku, janangka yabimba walkurra barrinani Kud. Miku nangkiyani mankumanku nani. ⁷⁻⁸ Ngala nangki yabimba bayakarda, baki yabimba nyuli nayi barri. Karrala nyuli wayka jambarri, baki jungku nyuli nganinyi barrinani ngambala. Nyuli jandanyi nangangi Kudkanyi, ngala jungku nyuli wakiwarr ngambalangi. Miku nangkiyani yarrija mambuka ngambalangi, ngala nangki bayakardamba. Nangki yarrija wakiwarr ngambalangi baki nangangi, nanganginkanyi Buwakaya Kudkanyi. Nani barri nangki bayakardamba barri. Ngayangayijba nyuli nanganginkanyi jangkurranyi Buwakaya. Ngayangayijba nyuli nanganginkanyi jangkurranyi yurrngumba. Ngayangayijba nyuli nanankanyi jangkurranyi janybikanyi nangka ngambalangi. Baki janyba nangki wabangkarra kurndana ngambalangi barri. Nani barri nangki bayakardamba barri.

⁹⁻¹¹ Baki nanankardi barri walkurrambaya Jisus Krayis Kudwanyi. Nanankardi barri mili wankambayi Jisus Krayis Kudwanyi, baki yanybaya Kud nangangi, "Nayinda ngaki jandanyi, nyulu walkurramirra mambuka yalungi. Nyulu

wirimalaru yalungi bukambijuyngka wandijiyana.” Jayalu wajba Jisus Krayis kunybanyi jangkurranyi yalunginkanyi. Bukambijunyi wandijiyana jayalu wajba Jisus Krayis kunybanyi jangkurranyi. Yanjilmuku jala jungku lalijina, nganinyimuku baki jibarrimuku jala jungku jambana, baki wuwarrmuku junu, jayalu kunybanyi jangkurranyi wajba Jisus Krayis nanda jala jandanyi nangangi Kudkanyi, jala wirimalaru bukambijuyngka yalungi wandijiyana. Jayalungka yanyba, “Ngambala jingkijsa Jisus Krayis, nyulu walkurra mambuka ngambalangi. Nyulu wirimalaru ngambalangi.” Nani barri jayalungka yanyba, baki nanankardi barri jayalu jingkijsa Kud, nyulu jungkuka kunybamirra, nyulu walkurramirra mambuka. Nyulu yabimbaka kunyba yaji yalungi bukambijuyngka. Barriwa. Nani barri marda narrimi brijba.

¹² Ngakinmuku kandimuku, jala ngayu maruka muwa narringi. Wabula barri, jali ngayu jungku nanaba Bilibayi narrindu, baki narri ngayangayijba ngakinkanyi jangkurranyi. Narri ngayangayijba ngakinkanyi jangkurranyi yurrngumba barri, baki nanda kunyba. Baki nanijba barri, ngala ngayu miku jungku narrindu, marda narrimi yuwajiwa ngayangayijba ngakinkanyi jangkurranyi. Jala narri yuwajiwa ngayangayijba ngakinkanyi jangkurranyi baki nanda kunybamirra. Wabula barri gayi karu narrinya, narri ngayangayiji jangkurranyi Kudkanyi. Marda narrimi yuwajiwa ngayangayijba nanganginkanyi jangkurranyi. Marda narrimi miku yurlwa

nanganginkanyi jangkurranyi. Ngala marda narrimi kudanyu ngayangayijba nanganginkanyi jangkurranyi yurrngumba barri. Marda narringkimi lalanba yurrngumba, marda narringkimi maruka muwa yurrngumba, baki janyulu marrimba narrinya mardarda Kudwanyi. Janyulu marrimba narrinya mardarda, baki janarri jungku wanka nangandu baku barri, jaliyi narringka wakimba nani barri. ¹³ Marda narringkimi wakimba nani, yabimbakangangi narrinya ngiruka Kudwanyi wakinkanyi nangangi. Yurrngumba nyulu yabimbaka narrinya ngiruka barri. Jaliyi narri nulijba durriykanyi Kud, baki janyulu yabimba narrinya ngiruka. Janarrinya yabimba ngiruka yabimbikanyi nanda jala nyulu nulijba narringi yabimbikanyi.

¹⁴ Marda narrimi mirnarrijba muwa, ngala narri waki nangangi Kudkanyi. Marda narrimi mirnarrijba muwa. Ngala marda narrimi miku jurlwa yalungi yingkamukuyngka. Marda narringkimi miku jakakajba, ngala marda narrimi mirnarrijba muwa yurrngumba barri, ngala narri waki nangangi Kudkanyi. ¹⁵ Baki janarri jungku kunyba nangangi Kudkanyi, janarri jungku yurlurrmba nangangi. Jaliyi narri jungku nani, baki narri barrinani kunyba bayamuku jala yalu ngayangayijba yalunginkanyi ngardanganjanyi. Yalu kunyba bayamuku. Nani yalu yabimbaka kunyba yaji. Ngala balkimuku bayamuku, miku yalimi ngayangayijba yalunginkanyi ngardanganjanyi. Balki yalu jungkuka. Nani barri yalu yabimbaka balki

yaji. Narri barrinani kunyba bayamuku. Narri jungkuka yalundu balkimukunyina, ngala narri kunybamuku. Baki yingkamukunyi jayalu najba narrinya jungunkturri kunyba, ngayangayijbangangi narri nanankanyi kunybanyi jangkurranyi Jisus Krayiskanyi. Jayalu najba narrinya jungunkturri yurlurrmba nanganginkanyi yuwanyi.

¹⁶ Marda narrimi jungku nani barri. Marda narrimi marrimba nanda jangkurr nangangi Jisus Krayiskanyi, nangangi jangkurr jungunkanyi mili wanka. Marda narrimi kudanyu marrimba nangangi jangkurr mardarda narringinyina kurduluna, ngala narri milidimba yalunya. Jaliyi narri jungku yurlurrmba nangangi nani, baki jangayu mirnarrija muwa narringi. Jangayu mirnarrija muwa, mikungangi muningka ngayi milidimba narrinya. Narrinyi milidimba duja jangkurranyi, baki narri jungkuyi yurlurrmba nangangi Kudkanyi yurrngumba barri. Baki baku barri jalija wijba Jisus Krayis, janyulu yabimba kunyba yaji ngaki. Kunyba yaji janyulu yabimba ngaki, mardardangangi narri marrimba nanda jangkurr jali narrinya milidimba. Durrija narri nanda jangkurr yurrngumba barri.

¹⁷ Narri jingkijsa yalunya Jumuku, yalili wajba Kud barnyinyi. Yalili wajba Kud yiningki julakinyi, yiningki bulukinyi, yiningki jibkanyi. Waluku yalili karlba duka, bakili barlba ngulya. Bakili yalu bakarrija nanda barnyi, munyurrija barnyi yundu dungalana, niji Yalda. Nani barri yalili wajba Kud barnyinyi. Wabula barri nganarri kandimba, nganarri wajba dun-

galanyi, ngayu wudumbikanyi mama baki jumbala. Baki nanda barrinani narri wajba Kud yajinyi, barrinani yalili wajba Kud barnyinyi. Mirnarrija narri muwa waykanyi ngana dungalanyi. Baki ngayu barri, muningka ngayu jungku barrinani nanda barnyi waykanyi Kud, kuyungangi narri nangangi jangkurr Kudkanyi. Mankumanku ngaka, yiningki jangaka janyba winyurruwa. Jaliyi jangananjalu kurdanba, baki nanda barrinani waykanyi Kud ngakinkanyi mankankanyi. Jaliyi jangananjalu kurdanba, baki miku ngayiyi balkijba muwa, ngala jangayu mirnarrija muwa. Baki marda narrimi mirnarrija muwa ngakindu marda. ¹⁸ Wabula barri nganarri kandimba, baki nanankardi marda narrimi mirnarrija muwa jala ngayu mirnarrija muwa. Miku ngayiyi balkijba muwa, ngala jangayu mirnarrija muwa, baki nani barri marda narrimi mirnarrija muwa ngakindu, jaliyi jangananjalu kurdanba. Barriwa.

¹⁹ Mankumanku ngaka, yiningki jangayu manjijba ngaki kandi Dimudi narrindurri. Jangayu manjijba Dimudi narrindurri, jaliyi nulijba Kud ngaki, manjiykanyi Dimudi narrindurri. Jaliyi nyulu yidamba narrinya, baki janyulu manjijba jangkurr ngakindurri. Jangana karu narringi, yanka narri jungku nangangi Jisus Krayiskanyi. Baki jangayu mirnarrija muwa, jalija ngayu manku narringi, narri jungku yurlurrmba nangangi Jisus Krayiskanyi. ²⁰ Nganarri jingki-
jba, maruka ngayu muwa narringi kudanyu barri. Baki Dimudi marda, nyulu marda marukangka muwa narringi kudanyu, barrinani

ngayu. Nulijbangka nyulu yidambikanyi narringa, jungunkanyi narrindu. Nulijbangka nyulu lalanbikanyi narringa Krisjinmuku. Nulijbangka nyulu yabimbikanyi narringa jungunkanyi mili ngiruka nangangi Kudkanyi. ²¹ Nulijbangka nyulu milidimbikanyi narringa. Nulijbangka nyulu narringi jungunkanyi mili kunyba nangangi Kudkanyi. Ngala yingkamuku, miku yalimi nulijba lalanbikanyi yalunya Krisjinmuku. Ngawamba yalu nulijba, yalungka lalanbikanyi. Miku yalimi nulijba yabimbikanyi narringa ngiruka nangangi Jisus Krayiskanyi. ²² Narri jingkiybangka nayinda Dimudi, nyulu kunyba wakiwarr nangangi Jisus Krayiskanyi. Kudanyu nyulu wakingka nangangi. Milidimbaka nyulu yalunya nanganginkanyi kunybanyi jangkurranyi yurrngumba barri. Maruka ngayu muwa nangangi. Baki narri marda marukangka muwa nangangi. Ngaliya Dimudi, malumba ngaliya wakiyi, barrinani nijanganjinyi baki jandanyi. Malumba ngaliya wakiyi nangangi Jisus Krayiskanyi. Ngaliya karuyi yalunya kajamuku nanganginkanyi kunybanyi jangkurranyi Jisus Krayiskanyi. ²³ Nanankardi barri, nulijba ngayu manjiykanyi Dimudi karri narrindurri. Jangayu manjijba baku barri jalija ngaka jingkiyba. Yiningki jangananjalu kurdanba, ngala yiningki jangananjalu muningka manjijba brisinanyi. Jalija ngaka jingkiyba wanyimba jayalu ngaki, baki jangayu manjijba Dimudi narrindurri. ²⁴ Ngala ngambalangi mambuka Jisus Krayis, nyulu mambuka ngaki, wanyimba jayalu ngaki. Yuku yalu yabimba ngaki ngawamba nanda jala nyulu

nulijba yalungi yabimbikanyi ngaki. Nani ngayu jingkijsba Jisus Krayis, baki nanankardi manku-manku ngaka, jangayu marda jilajba karri narrindurri, jangayu marda yidamba narrinya winyurruwa.

²⁵ Ngayu manjijbangka Yibabrudidus narrindurri. Nyulu barrinani bababanyamba ngayu. Waluwa nyulili waki malumba ngakindu nangangi Kudkanyi. Ngaliya karuyi yalunya kunybanyi jangkurranyi nanganginkanyi Jisus Krayiskanyi. Ngaliya karuyi yalunya kaja-muku nanganginkanyi jangkurranyi. Yuwajiwa ngali karuyi yalunya jala yingkamukunyi yali yabimba kiji ngalingi. Wujina narri manjijbayi Yibabrudidus bayungu ngakindurri, nyulu lalanbiji ngana, nyulu wakinki ngakindu nangangi Jisus Krayiskanyi. Miku ngayimi yabimba kudiya yaji ngala ngayu jungku nayiba brisinyina. Ngala narri manjijba Yibabrudidus, nyulu yabimbiji nanda yaji ngaki jala miku ngayimi yabimba. Narri manjijbayi nanda ngakindurri lalanbiji ngana, ngala nanijba barri ngayu manjijbangka narrindurri karri. ²⁶ Narri mankuyi jangkurr nangangi, lunji nyuli, ngala nyuli jungku nayiba ngakindu, baki balkijsba narri muwa nangangi. Baki Yibabrudidus barri, jali nyulu manku jangkurr narringi, narri balkijsbayi muwa nangangi, baki nyulu nginduyi muwa narringi. Ngindu nyuli muwa narringi, baki nulijbangka nyulu wiykanyi narrindurri. ²⁷ Yi, duja nanda jali narri manku nangangi, nyuli lunji. Lunji nyuli kudanyu barri. Barringa barri nangkiya janyba, ngala miku, baki yuku

nyulu nanijba barri. Miku nyulimi yuwajiwa lunji, yabimbayingangi kunyba yaji nangangi Kudwanyi, kunymambayingangi. Nani barri yabimbayi Kudwanyi kunyba yaji nangangi baki ngaki marda, ngindungangi ngayi muwa nangangi. Kudanyu ngayi ngindu muwa nangangi. Ngala yabimbayi nanda ngiruka yaji nangangi Kudwanyi, baki yuku kunyba nangangi mankanyi nanijba barri. ²⁸ Nanankardi barri ngayu nulijba manjiykanyi Yibabrudidus nar-rindurri, baki narrija najba jungunkurri kunyba mankanyi nangangi. Jalija narri najba kunyba mankanyi nangangi, baki janarri mirnarrija muwa nangangi. Jalija narri mirnarrija muwa nangangi, baki jangayu mirnarrija muwa nar-ringi marda. ²⁹ Jalija nyulu wanbiya baki janarri maruka muwa nangangi. Marda narrimi kandimba, wakingangi nyulu kudanyu nangangi Kudkanyi. Nyulu baki narri bababanyamba narringka. Marda narrimi mirnarrija muwa nangangi. Marda narrimi wajba nanda kunybanyi jangkurranyi. Nani barri marda narrimi wajba yalunya kunybanyi jangkurranyi. Marda narrimi wajba bukambiju yalunya jala yalu waki kudanyu nangangi Kudkanyi. ³⁰ Marda narrimi wajba nanda kunybanyi jangkurranyi, mikungangi nyuliyanyi nulijba, lalanbikanyi nangka mankanyi nangangi, jungunkanyi kunyba mankanyi. Ngala nyuli nulijba wakinkanyi nangangi Jisus Krayiskanyi. Narri manjijbaya Yibabrudidus nanginkurri ngakindurri. Narri manjijbaya nanda lalanbiji ngana, mikungangi ngana narriyi lalanba, jungkungangi narri juju

karru. Yi. Ngala ngana nyuli lalanba, baki bar-
ringa barri nangkiyala janyba. Ngala miku, kun-
ybijbaya barri mankanyi. Marda narrimi wajba
nanda kunybanyi jangkurranyi, kudanyungangi
nyuli lalanba ngana narringi. Barriwa.

3

¹ Baki mili nayinda jadunyi jangkurr ngayu
yarrijsa narringi, ngakinmuku bababanyamba
ngambalaka. Marda narrimi mirnarrijsa muwa,
bababanyambangangi nyulu narrinya Jisus
Krayiswany. Mili jangayu karu narrinya
nanamannga jangkurranyi, jali ngayu karu
narrinya wabula. Ngala miku narriyi balkijsa
muwa, jalijsa ngayu karu narrinya nanamannga
jangkurranyi, jungkungangi janarri mardarda
nangangi Kudkanyi, jalijsa narri durrijsa nayinda
jangkurr. ² Najbawa narri nanamuku jala
yalu jungku balki. Najbawa yalunya. Yalu
balkimuku balkimirra. Kudanyu yalu karu
narrinya, mardakimi yingkawanyi kaburrmba
narrinya mankanyi. Yalu jungku balki
jala yalu karu narrinya nani. ³ Jalijsa yalu
kaburrmba narrinya mankanyi, baki mikuwali
nanangini yabimba narrinya jungunkanyi
yurlurrmba nangangi Kudkanyi. Miku narriyi
jungku yurlurrmba nangangi, jungkungangi
narri kaburrwaburr. Miku barri. Ngala
ngambala Krisjinmuku, ngambala wajba Kud
kunybanyi jangkurranyi ngambalanginkanyi,
jungkukangangi nanda Kunyba Ngarndu
Kudkanyi ngamandu kurduluna. Mirnarrijsa
ngambala muwa, bababanyambangangi nyulu

ngambalanya Jisus Krayiswanyi. Ngambala jandanyimuku nangangi Kudkanyi, kuyungangi ngambala nanda jangkurr nangangkanyani jandayngkanyani Jisus Krayiskanyani. Miku ngambalimi nanganginmuku jandanyimuku, yabimbangangi ngambala wangarr. Miku. Bababanyamba nyulu ngambalanya Jisus Krayiswanyi, baki nanankardi ngambala jingkijsa, ngambala jandanyimuku nangangi Kudkanyi. Mikukimi wangarrwanyani yabimba ngambalanya jungunkanyani yurlurrmba nangangi. Miku.

⁴ Jalimi yuku nganinyi jungku yurlurrmba nangangi Kudkanyi, yabimbangangi nyulu kaja ngiruka wangarr, baki marda ngayimi jungku yurlurrmba nangangi yurrngumba. Marda ngayimi kudanyu jungku yurlurrmba nangangi, yabimbangangi ngayi kaja wangarr wabula.

⁵ Kaja wangarr ngayi yabimba wabula nayi barri. Jali ngayu buyingkinyi bardarda, jali ngayu jungku yingamali wik, baki yingkawanyani kaburrmbayi ngaki mankanyani. Ngayu Ju, ngaki yaji Yisrayil. Ngaki wankalanyi nijanganjinyi, niji nangangi Binjamin. Bukambiju jali jungku juju bayngkani nangandu, yalu marda Jumuku. Baki ngayu Barasi marda. Narri jingkijsa yalunya Barisimuku, kudanyu yalu durrijba nanda yuwa nurrungi Jumukuyngka.

⁶ Baki ngayu marda, kudanyu ngayi durrijba nanda yuwa nurrungi Jumukuyngka. Kudanyu ngayi ngayangayijba nanankanyani yuwanyani. Baki nanankardi barri ngayi yabimba kiji yalungi Krisjinmukuyngka yurrngumba barri. Kaja

kiji ngayi yabimba yalungi jali kuyu jangkurr nangangi Jisus Krayiskanyi. Nani barri kudanyu ngayu durrijbayi nanda yuwa nurrungi Jumukuyngka.

⁷ Nani barri ngamu ngayi jungku yurlurrmba nangangi Kudkanyi, durrijbangangi ngayi nurrungi yuwa Jumukuyngka, ngala miku. Ngala nanijba barri, barriwa barri bukamba nanda yuwa ngaki. Miku ngayimi mili durrijba nanda yuwa, ngala ngayu durrijba nanda buyingkinini yuwa nangangi Jisus Krayiskanyi, ngayu kuyungka nangangi jangkurr. ⁸⁻⁹ Mirnarrijba ngayu muwa, jungkungangi ngayu jandanyi nangangi Kudkanyi, baki durrijbangangi ngayu Jisus Krayis. Nanankardi barri kudanyu ngayu jingkijsba Jisus Krayis. Nayinda jirrinyi ngaki. Ngawamba nayinda jirrinyi ngaki, jingkiykanyi ngaki mambuka Jisus Krayis, jingkiykanyi nanda kudanyu barri. Mikuyaji yingkanyi jirrinyi ngaki barrinani nanda. Yabimba ngayu nanda jala jirrinyi ngaki. Jaliyi yingkawanyi yajiwanyi kurrkunba ngana jingkiykanyi Jisus Krayis, baki ngayu janyba nanda yingka ngakinbunanyi. Nanda yingka nanda barrinani kaka ngaki, baki ngayu janyba nanda ngakinbunanyi. Miku ngayimi nulijba yingkanyi yajinyi. Ngawamba ngayu nulijba jingkiykanyi Jisus Krayis. Ngayu nulijba nangangi, bababanyambikanyi nyulu ngana. Jingkijsba ngayu, miku bababanyamba nyulimi ngana, jungkungangi ngayu yurlurrmba yuwana Jumukuyngka. Ngala bababanyamba nyulu ngana, jungkungangi ngayu yurlurrmba nangangi Kudkanyi, jala ngayu kuyu

nangani jangkurr Jisus Krayiskanyi. Jala ngayu jungku yurlurrmba nangangi nani barri, baki ngayu jingkijsba Jisus Krayis yurrngumba barri. ¹⁰ Ngawamba ngayu nulijba jingkiykanyi Jisus Krayis. Kudanyu ngayu nulijba jingkiykanyi nanda. Yalu kurdanbayi nanda jandanyi nangangi Kudkanyi. Waluku yali linjumba mankanyi. Kudanyu yali linjumba mankanyi, baki yali kurdanba. Ngala yabimbayi ngiruka yaji nangangi Kudwany. Wankamba nyuli Jisus Krayis, baki nanankardi nyulu jungkuka kingkarri nangandu Kudnyina. Nyulu jungkuka ngiruka marda barrinani nangangi Buwakanya nyulu ngiruka barri. Baki ngayu marda, nulijba ngayu jungunkanyi ngiruka nangangi. Jaliyi ngananjalu linjumba, baki janyulu yabimba ngana ngiruka nangangi Jisus Krayiswany. Jangayu jungku ngiruka nangangi Jisus Krayiskanyi, barrinani jungkuka Jisus Krayis ngiruka nangangi Kudkanyi. Nulijba ngayu jungunkanyi, barrinani nganinyiyurru nangangi Sayidinkanyi, baki jangayu yurlwa nangangi. Ngala ngayu nulijba jungunkanyi ngiruka nangangi Jisus Krayiskanyi. ¹¹ Jaliya ngayu jungku ngiruka nangangi yurrngumba, baki ngayu nulijba nangangi Kudkanyi, nyulu wankambikanyi ngana jaliya ngaka janyba. Nani barri jangayu jungku barrinani Jisus Krayis.

¹² Ngala miku ngayimi yanyba, ngayu jungku kunyba nangangi Jisus Krayiskanyi yurrngumba barri. Miku ngayimi yanyba nani ngaki, jingkijsbangangi ngaka, kudyana ngayu jungku balki nangangi. Ngala ngayu nulijba jungunkanyi

yurlurrmba nangangi. Yurrngumba ngayu nulijba jungunkanyi yurlurrmba nangangi, jingkiybangangi ngayu Kud, janyulu yabimba kunyba yaji ngaki. Kunyba yaji janyulu yabimba ngaki, jalija ngayu jungku kunyba nangangi Jisus Krayiskanyi. Janyulu yabimba kunyba yaji ngaki, jalija ngayu jungku mili barrinani nyulu, baki mili barrinani nyulu yurrngumba barri. ¹³ Miku ngakimi mankumanku, “Ngayu kunyba Krisjin, ngayu kunybimirra nangangi Jisus Krayiskanyi. Miku ngayimi mili jungku kunyba nangangi.” Miku ngakimi mankumanku nani, jingkiybangangi ngaka, miku ngayimi jungku kunyba nangangi yurrngumba. Miku barri. Ngala miku ngakimi mankumanku, wabuliyngkanyi yajinyi, yanka ngayi jungku balki nanamanji. Ngala ngaka mankumanku bakunyi yajinyi. Ngaka mankumanku yanka jangayu jungku baku barri, yanka jangayu jungku mili kunyba baki mili kunyba nangangi Jisus Krayiskanyi. ¹⁴ Nani barri ngaka mankumanku. Yarrijba ngana nangangi jandanyi Kudwanyi. Nanamanji barri Jisus Krayiswanyi, nyuli karu ngana, ngayu wakinki nangangi, baki nanankardi ngayu nulijba jungunkanyi mili barrinani nyulu Jisus Krayis. Nulijba ngayu yabimbikanyi nanda jalija yabimba ngana jungunkanyi mili barrinani nyulu. Nulijba ngayu jungunkanyi barrinani nyulu. Nulijba ngayu nangangi, bababanyamba nyulu ngana, baki nulijba ngayu jungunkanyi wankan nangandu baku barri. Nani ngayu nulijba, jungunkanyi mili barrinani nyulu yurrngumba barri.

15 Baki bukambiju ngambala Krisjinmuku, marda ngambalimi miku jardijba mardil kurdulu nangangi Jisus Krayiskanyi, ngala marda ngambalimi jardijba walkurra kurdulu barrinani nyulu ngambalangi mambuka. Marda ngambalimi jungku nani, baki marda ngambalimi nulijba jungunkanyi mili barrinani nyulu, baki mili barrinani nyulu yurrngumba barri. Ngala jaliyi narri miku nulijba jungunkanyi nani barri, baki janyulu minimba narrinya Kudwanyi. Janyulu minimba narrinya, narri nuliykanyi jungunkanyi barrinani nyulu Jisus Krayis. 16 Ngala barriwa barri nanda jangkurr ngayi yanyba. Ngambala jala jungku yurlurrmba nangangi Kudkanyi, jala jungku yurlurrmba nangangi yurrngumba wabulinyi nanginkurri, marda ngambalimi jungku mili yurlurrmba baki mili yurlurrmba nangangi yurrngumba barri. Barriwa.

17 Ngakinmuku bababanyamba gayu narrinya. Marda narrimi yabimba nanamannga jala gayu yabimba yaji. Marda nganarrimi durrijba, barrinani gayu durrijbangka Jisus Krayis. Marda narrimi jungku kunyba nangangi Kudkanyi yurrngumba barri. Baki yingkamuku Krisjinmuku jala jungku yurlurrmba nangangi, marda narrimi durrijba yalunya marda, barrinani yalu durrijbangka Jisus Krayis. 18 Wabula gayili karu narrinya, baki mili gayu karungka narrinya. Kudanyu gayu karungka narrinya. Kajamuku yalu jungku balki nangangi Jisus Krayiskanyi. Yalu jungku balki nangangi yurrngumba barri. Waluwa

yalili durrijba Jisus Krayis, ngala nanijba barri yalu ngirra Jisus Krayis, jali nangka janyba kurndana ngambalanginkanyi balkinyi yajinyi. Miku yalimi durrijba Jisus Krayis, ngala ngirra yalu. Kudanyu ngayu nginduka muwa yalungi yangkalambangangi yalungki nanganbunanyi. ¹⁹ Baki nanankardi barri janyulu manijjba yalunya jangurri Yilyurri Jisus Krayiswanyi. Jalija yalunga janyba, baki jayalu jungku kurdan yurrngumba, nulijbangangi yalu yajinyi yalunginkanyi mankankanyi. Nulijba yalu dungalanyi baki kajanyi yajinyi yalunginkanyi mankankanyi, ngala miku yalimi nulijba durriykanyi Jisus Krayis. Marda yalimi manyirru yalunginkanyi balkinyi yajinyi jala yalu yabimba. Marda yalimi manyirru, ngala miku. Barrarakijba yalunga nanankanyi balkinyi yajinyi jala yalu yabimba. Mankumanku yalunga yajinyi nanginyina yajina jambana, ngala miku yalungkimi mankumanku nangani Kudkanyi. ²⁰ Ngala ngambala Krisjinmuku, ngambala mungkiyimuku nanankanyi yajinyi kingkarri. Ngambala yukumbaka nangani Jisus Krayiskanyi, nyulu wiykanyi lalijinanyi nanginkurri wayka. Janyulu marimba ngambalanya mardarda ngambalanginyi mambukawanyi Jisus Krayiswanyi. ²¹ Jalija nyulu wijba, baki janyulu wajba ngambalanya yingkanyi mankankanyi. Buyingkiyngkanyi mankankanyi jangambalanya wajba, barrinani nangani mankanyi. Nayinda mankanyi ngambalangi, miku nayinda ngiruka. Mikukimi jungku wankan yurrngumba. Ngala ngam-

balangi buyingkinyi mankanyi, nanda jungkuja ngiruka, jungkuja mili wanka yurrngumba barri. Nani barri janyulu yabimba yaji ngambalangi, nyulungangi ngiruka. Ngirukamirra nyulu bukambijuyngka wandijiyana. Nyulu mam-buka bukambijuyngka yajinyi nayiba jambana, baki kingkarri lalijina marda. Mambuka nyulu bukambijuyngka yajinyi. Barriwa.

4

¹ Ngakinmuku bababanyamba gayu narinnya. Kudanyu gayu maruka muwa naringi. Ngurungurujba gayu narringi, jungkanyu narrindu barndana. Ngala gayu mirnarrija muwa narringi. Mirnarrija gayu muwa narringi, jungkungangi narri kunyba nangangi Jisus Krayiskanyi. Marda narrimi jungku ngiruka nangangi, ngambalanginkanyi mam-bukanyi. Marda narrimi jungku mili ngiruka nangangi yurrngumba barri.

² Nimbala jibarriwuya, niji barri Yuwudiya baki Sindiki, jakakajba nimbalka. Ngala kudanyu gayu ngajakangka nimbalanya, wijba nimbalkiyi jakakajba. Janimbala malumba jungku. Janimbala jungku kandiwuya nangangi ngambalanginkanyi mambukanyi. ³ Baki ninji marda, ngaki kandi jali waki malumba ngakindu wabula, gayu nulijba nganyi kandimbikanyi bulanya jibarriwuya. Marda ninjimi kurrkunba bulanya jakakaykanyi bulangka, baki jabula malumba jungku, jabulangka mardumardujba muwa. Wabula buli waki kudanyu ngakindu, karu buli yalunya kagamuku

nanganginkanyi jangkurranyi Jisus Krayiskanyi. Baki nanda nganinyi, niji Klimin, baki yingkamuku Krisjinmuku, yali marda waki nangangi Jisus Krayiskanyi. Yali marda karu nanganginkanyi duja jangkurranyi. Yalu jala waki kudanyu nangangi nani, miku nyuliyi mamumba yalunya Kudwanyi, ngala nyuli nijba niji yalunya najana. Nanamuku yalungi niji nanganginyina najana, janyulu wankamba yalunya baku Kudwanyi, yalu jungunkanyi wanka nangandu yurrngumba barri.

⁴ Ngayu yanybaka mududu nangangi Kudkanyi narringi. Ngayu ngajakangka Kud, janarri mirnarrija muwa nangangi, nyulungangi bababanyamba narrinya Jisus Krayiswanyi. Baki mili ngayu yanyba narringi, ngayu nulijba narringi mirnarriykanyi muwa nangangi, bababanyambangangi nyulu narrinya yurrngumba barri. ⁵ Jaliyi yingkamukunyi yalu yabimba kiji narringi, jaliyi narrinya linjumba, baki marda narrimi miku yabimba kiji yalungi. Baki marda narrimi miku daba yalunya. Ngala marda narrimi jungku karda yalungi. Marda narrimi jungku mardumardu muwa yalungi, wijbangangi janyulu winyurruwa ngambalangi mam-buka Jisus Krayis. Jaliyi narri jungku mardumardu muwa yalungi, jala yabimba kiji narringi, jaliyi narri miku daba yalunya, baki janyulu yabimba kunyba yaji narringi Jisus Krayiswanyi. Janyulu yabimba kunyba yaji narringi, jaliya nyulu wijba. ⁶ Marda narrimi miku balkijba muwa yajinyi. Jaliyi narri jungku kijiyudi, baki marda narrimi miku balkijba muwa nanankanyi

kijinyi. Miku narriyi jungku mardumardu muwa nangangi Jisus Krayiskanyi, jala narri balkijba muwa naringinkanyi yajinyi. Ngala marda narrimi ngajaka Kud nanankanyi yajinyi jala narri nulijba, barrinani mamanyi, baki jumbalanyi. Marda narrimi ngajaka Kud nanankanyi yajinyi. Baki janarri mirnarrijba muwa nangangi Kudkanyi, jingkijsangangi narri Kud, janyulu wajba narrinya nanankanyi jala narri nulijba. Marda narrimi mirnarrijba muwa nangangi, yabimbangangi nyulu narrinya jungunkanyi mardumardu muwa. ⁷ Jala narri jungku kijiyudi, baki yuwajiwa nyulu yabimbaka narrinya jungunkanyi mardumardu muwa Kudwanyi. Janarri mardumardu muwa nanankanyi kijinyi, Kudngangi. Miku ngambalimi jingkijsa, yanka nyulu yabimbaka ngambalanya jungunkanyi mardumardu muwa, jala ngambala jungku kijiyudi. Miku ngambalimi jingkijsa yanka barri. Ngala ngambala jingkijsa, ngambala jungku mardumardu muwa, bababanyambangangi nyulu ngambalanya Jisus Krayiswanyi. Baki jangambala miku balkijba muwa nanankanyi kijinyi, ngala ngambalaja mardumardu muwa.

⁸⁻⁹ Nayinda jadunyi jangkurr ngayu karungka narrinya, ngakinmuku bababanyamba ngayu. Marda naringkimi miku mankumanku balkinyi yajinyi. Ngala marda naringkimi mankumanku ngawamba kunybanyi yajinyi yurrngumba barri. Marda naringkimi mankumanku duja jangkurranyi, baki yurlurrmba yajinyi barri. Marda narrimi jungku yurlurrmba nangangi Kudkanyi, marda yalungi nganinyimukuyngka.

Nyulu mirnarrijangka muwa Kud narringi, jala narringka mankumanku nani. Nani barri ngayi milidimba narringya wabula. Ngayu milidimbayi narringya, narringka mankumankunkanyi nani. Narri mankuyi ngaki jangkurr, baki nganarri najba yabimbikurri nanda kunyba yaji. Marda narrimi yabimba nanamangga yaji barrinani nganarri najbaya yabimbikurri nanda yaji. Jaliyi narringka mankumanku kunybanyi yajinyi yurrngumba barri, baki janarri yabimba kunyba yaji barrinani ngayu yabimba. Baki janyulu mirnarrijsa muwa narringi Kud, janyulu wajba narringya mardumardu muwa. Janarri jungku mardumardu muwa yurrngumba barri. Barriwa.

¹⁰ Ngala ngayu yuwajiwa jungku nayiba brisyinyina, baki bababanyamba nyulu ngana Jisus Krayiswany, baki yuwajiwa ngayu wak- ingka nangangi. Mirnarrijsa ngayu muwa narringi, manjijbangangi narri dungala ngakin- durri. Ngayu jingkijsangka narringya, nuli- jbayi narri lalanbikanyi ngana wabula barri. Nulijbayi narri waykanyi ngana dungalanyi, ngala miku nganarriyi wajba yajinyi nana- manji barri. Miku nganarriyi wajba nani. Ngala nanijba barri nganarri wajba dungalanyi, baki nanankardi ngayu mirnarrijsa muwa nar- ringi. ¹¹ Wabula barri ngayi jungku mikuyaji dungalanyi wudumbikanyi ngaki yaji. Ngala ngayu jingkijsa narringya, miku nganarriya ma- manumba. Ngala marda narrimi miku balk- ijsa muwa ngaki, jingkijsangka ngayu Kud, ngana nyulu lalanbaka yurrngumba. Mirnar-

rijba ngayu muwa, jala ngayu jungku mikuyaji dungalanyi, baki jala ngayu jungku dungalayudi. Mirnarrijba ngayu muwa yurrngumba barri, jingkiybangangi ngayu Kud, ngana nyulu lalanbaka yurrngumba barri. ¹² Wabula barri kudyana ngayili jungku mikuyaji mamanyi, mikuyaji jumbalanyi. Baki kudyana ngayili jungku kajayudi mamayudi, baki jumbalayudi. Nani ngayili jungku wabula. Ngala ngana minimbayi nayi Kudwany, yuku ngayu mirnarrijba muwa yurrngumba barri, jala ngayu kajayudi yajiyudi, baki jala ngayu mikuyaji yajinyi. Yuku ngayu mirnarrijba muwa, jala ngayu wardijba muwa, baki jala ngayu birrkalanyi muwa. Miku ngayiyi balkijba muwa, ngala ngayu mirnarrijba muwa yurrngumba barri. ¹³ Ngayu mirnarrijbangka muwa, nyulungangi yabimbaka ngana ngiruka ngakinyi mambukawanyi Jisus Krayiswany. Ngana nyulu yabimbaka ngiruka, wakinkanyi nangangi. Jala ngayu jungku kijiyyudi, baki jala ngayu jungku mikuyaji kijiinyi, yurrngumba ngana yabimbaka ngiruka wakinkanyi nangangi barri.

¹⁴ Ngayu mirnarrijbangka muwa narringi, manjibayingangi narri nanda dungala ngakin-durri. Jungku ngayu nayiba brisinyina kijiyyudi, baki narri nulijba lalanbikanyi nganarri. Baki nganarri wajbaya dungalanyi. Kudanyu ngayu mirnarrijbangka muwa narringi, lalanbayingangi nganarri nani barri. ¹⁵ Narri jala jungku nanaba Bilibayi, nganarri jingkiybangka, juju wabula barri jalannga jali ngayu jungku narringinyina walkurranyina yajina niji

Masiduniya, bakili ngayi milidimba yalunya kunybanyi jangkurranyi nangangi Jisus Krayiskanyi. Baki jali ngayu barlba narrinbunanyi yajinanyi, nanamanji barri nganarri wajbaya dungalanyi. Narri Krisjinmuku nanaba Bilibayi, ngawamba narri wajbaya dungalanyi. Miku yaliya wajba yingkamukunyi, ngawamba narri. Narri mirnarribayi muwa ngaki, jali yalu kuyu nangangi jangkurr jali ngayu milidimba yalunya. Baki narri nginduyi muwa ngaki, jali yingkamukunyi yalu yabimba kiji ngaki. ¹⁶ Baki baku barri marda, jali ngayu jungku nanaba Disalunika, nanamanji marda narri manjibayi dungala ngakindurri, baki mili dungala narri manjibayi ngakindurri bayngkani barri. ¹⁷ Ngala miku ngayimi jungku nuliykanyi dungalanyi yurrngumba. Miku. Ngala narrinya jingkiybangka Kudwanyi, jali nganarri wajba dungalanyi. Jingkiyba nyulu nanda dungala, baki nanankardi janyulu yabimba kunyba yaji narringi baku barri. ¹⁸ Narri manjibayi Yibabrudidus ngakindurri, baki ngana nyuli wajba naringinkanyi dungalanyi marda yajinyi. Ngana wajbaya yajinyi jali narri manjijba. Nanijba barri ngayu jungku kajayudi dungalayudi marda jajiyudi. Miku ngayimi nulijba mili yajinyi. Jali nganarri wajba nanankanyi kajanyi yajinyi, baki nanda barrinani narri wajbaya Kud nanankanyi yajinyi, wakingangi ngayu nangangi. Baki nanankardi barri nyulu mirnarribangka muwa narringi Kud. Jala nyulu mirnarribaya muwa narringi, baki ngayu marda mirnarribaya ngayu muwa narringi. ¹⁹ Maruka

nyulu muwa narringi Kud. Janyulu yabimba kunyba yaji narringi. Janyulu wajba narrinya nanankanyi jala narri nulijba, barrinani dungalanyi, barrinani jumbalanyi. Janyulu wajba narrinya nanankanyi yajinyi, nyulungangi mambuka bukambijuyngka yajinyi junu. Bababanyamba nyulu narrinya Jisus Krayiswany, baki nanankardi janyulu lalanba narrinya yur-rngumba Kudwany. ²⁰ Nayinda Kud nyulu ngambalangi Buwakanya. Nyulu wirimalaru bukambijuyngka wandijiyana. Nanankardi ngambala wajba Kud kunybanyi jangkurranyi ngambalangi. Barriwa barri.

²¹ Ngayu marda nanginmuku Krisjinmuku ngakindu, nurru manjijbangka jangkurr yalundurri, jala bababanyamba nyulu yalunya Jisus Krayiswany. ²² Bukambijunyi Krisjinmukunyi nayiba ngakindu yalu manjijbangka jangkurr narrindurri. Kudiyamuku ngarrkadabawarmuku baki yingkamuku marda nanginyina barruwuna nangangi, walkurrayngka mambukanyi Rumkanyi, yalu marda Krisjinmuku. Yalu marda manjijbangka jangkurr narrindurri. ²³ Nurru yanybaka mududu nangangi ngambalanginkanyi mambukanyi Jisus Krayiskanyi. Nurru ngajakangka Jisus Krayis, janyulu wajba narrinya nanganginkanyi mardumardu muwany. Barriwa barri. Bukamba nayinda jangkurr.

Shorter New Testament
The Shorter New Testament in the Garrwa language
of Australia

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Garrwa

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

2ab1948b-2cc0-5834-8f8e-f05a382de0ea